

มาเลเซีย

ชื่อคณะ คณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา
สมัย พลาอากาศเอก วีรวิท คงศักดิ์ ประธานคณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา

ช่วงเวลาศึกษาดูงาน ระหว่างวันที่ ๒๔ - ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

ประเด็นศึกษาดูงาน

๑. การส่งเสริมธรรมาภิบาลในบริษัทปิโตรนาส มาเลเซีย
๒. แนวคิดเรื่องการบริหารสาธารณะของชาติด้านพลังงานของรัฐบาล

สรุปสาระสำคัญ

คณะกรรมการการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา ได้รับฟังการบรรยายสรุป เรื่องหลักธรรมาภิบาลของบริษัทปิโตรนาส และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวมทั้งการได้เยี่ยมชมอาคารแปดบริษัทปิโตรนาส บุคคลสำคัญที่มาร่วมแลกเปลี่ยนในครั้งนี้ ได้แก่ ตันศรี ดาโต๊ะ เมกัต (Tan Sri Dato' Seri Megat Najmuddin Bin Datuk Seri Dr.Hj. Megat Khas) อดีตประธานกรรมการบริษัทปิโตรนาส (ปัจจุบันเป็นกรรมการที่ไม่ใช่ฝ่ายบริหาร (Independent Non-Executive) และเป็นประธานคณะกรรมการธรรมาภิบาลและความเสี่ยง (Chairman of the PETRONAS Board Governance & Risk Committee) ซึ่งต่อไปจะขอเรียกว่า ตันศรี ดาโต๊ะ เมกัต สรุปสาระสำคัญดังนี้

๑. องค์ประกอบของกรรมการบริษัทปิโตรนาส

กรรมการบริษัทปิโตรนาส ประกอบไปด้วยบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร

๒. ความโปร่งใสขององค์กร

แม้กฎหมายไม่ได้กำหนดให้บริษัทปิโตรนาส ต้องรายงานต่อรัฐสภา หน่วยงานหรือองค์กรใด ๆ แต่บริษัทก็ได้รายงานต่อรัฐสภาเพื่อการบริหารจัดการมีความโปร่งใส รวมทั้งมีการจัดเวทีเพื่อแถลงผลประกอบการและการดำเนินการในอดีตและอนาคตแก่สื่อมวลชนรายไตรมาส นอกจากนี้ยังเป็นองค์กรอิสระจากโครงสร้างของระบบราชการ การที่บริษัทปิโตรนาสไปซื้อกิจการในต่างประเทศเช่น การซื้อกิจการในแคนาดาจะต้องพิสูจน์ได้ว่าบริษัทไม่มีความเกี่ยวข้องกับรัฐบาลเพื่อที่จะให้มั่นใจว่าการดำเนินการของบริษัทอยู่บนพื้นฐานของเหตุผลเชิงพาณิชย์มิใช่การเมือง

๓. จรรยาบรรณและจริยธรรมทางธุรกิจ

บริษัทปิโตรนาสได้นำแนวคิดเรื่องจรรยาบรรณและจริยธรรมทางธุรกิจ (Code of Conduct and Ethics in Business) ประกอบด้วยหลักการทางวินัย ๕ ประการ คือ ความประพฤติดี ความเป็นมืออาชีพ ความจงรักภักดี ความซื่อตรง และความสัมพันธ์ที่ดีในองค์กร นอกจากนี้ มีโครงการ “ไม่ให้และไม่รับของขวัญ” เพื่อป้องกันการรับสินบนและการให้สินบนของเจ้าหน้าที่บริษัททุกระดับ และจัดตั้ง “คณะกรรมการปราบกหวิด” เพื่อเปิดโอกาสให้มีการร้องเรียนหรือให้เบาะแสดูเกี่ยวกับการทุจริตหรือประพฤติมิชอบ ตั้งแต่ระบบดังกล่าวเริ่มมีการนำมาใช้ มีการชี้เบาะแสดูแล้วประมาณ ๔๐ - ๕๐ ราย แสดงว่าพนักงานมีความมั่นใจในระบบที่ให้ความคุ้มครองต่อผู้ร้องเรียน

๔. การโฆษณาสื่อมวลชน

ตันศรี ดาโต๊ะ เมกัต กล่าวถึงการโฆษณาในสื่อมวลชนเป็นประเด็นที่มีความละเอียดอ่อน ดังนั้นหากจะใช้จ่ายงบประมาณกับสื่อมวลชนต้องได้รับการอนุมัติจากระดับคณะกรรมการบริหาร

๕. การวิจัยและพัฒนา

บริษัทปิโตรนาสให้ความสำคัญกับงานวิจัยและพัฒนา ซึ่งนำผลงานวิจัยมาใช้ คือ ระบบสัญญาจ้างบริการแบบเอกชนเป็นผู้รับความเสี่ยงกับแหล่งปิโตรเลียมที่มีปริมาณน้อย

๖. แนวคิดเรื่องการชดเชยราคาน้ำมัน

ตันศรี ดาโต๊ะ เมกัต ได้ให้ความเห็นว่า “บริษัทปิโตรนาส (ซึ่งเป็นบริษัทของรัฐ) ไม่ได้มุ่งแสวงหากำไรเพื่อมาแบ่งปันกันแบบบริษัทเอกชน แต่บริษัทปิโตรนาส เป็นองค์กรเพื่อการบริการสาธารณะแห่งชาติ ประชาชนทุกคนเป็นเจ้าของหุ้นส่วนในฐานะเจ้าของประเทศ รัฐบาลใช้รายได้ที่มาจากกำไรของบริษัทปิโตรนาส มาอุดหนุนราคาน้ำมันให้ประชาชน ถ้าจะหากำไรให้หาจากการส่งออกปิโตรเลียม” นอกจากนี้ สำหรับราคาก๊าซหุงต้ม รัฐบาลได้มอบนโยบายแก่บริษัทปิโตรนาสว่าให้ขายให้แก่ประชาชนในราคาถูกแต่ไม่ให้ขาดทุน ทั้งนี้กิจการที่ทำกำไรให้บริษัทมากที่สุดคือ กิจการต้นน้ำ ซึ่งก็คือการผลิตปิโตรเลียม กิจการโรงกลั่นมีกำไรน้อยมาก ถ้าจะให้มีกำไรมากต้องเป็นกิจการผูกขาด

๗. ความเห็นเรื่องลักษณะของแหล่งปิโตรเลียมในไทย

ตันศรี ดาโต๊ะ เมกัต (ซึ่งเป็นนักกฎหมายและมีตำแหน่งเป็นกรรมการบริษัทปิโตรนาส มาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๔) ให้ความเห็นว่า “ไม่น่าเป็นไปได้ที่แหล่งปิโตรเลียมของไทยมีขนาดเล็ก ขุดยาก และต้นทุนต่อหน่วยสูง เพราะไทยและมาเลเซียอยู่ในสภาพทางธรณีวิทยาเดียวกัน บางแหล่งปิโตรเลียมก็ขุดร่วมกันด้วยซ้ำไป ในตอนแรก มาเลเซียก็เริ่มต้นจากเล็กไป”

๘. ความเห็นเรื่องหากมีการนำบริษัทปิโตรนาสเข้าตลาดหลักทรัพย์

ตันศรี ดาโต๊ะ เมกัต ให้ความเห็นว่า “ก็อาจเป็นไปได้ หากมีนายกรัฐมนตรีของมาเลเซียสักคนหนึ่งจะแปรรูปบริษัทปิโตรนาสเพื่อเข้าตลาดหลักทรัพย์แต่เขาจะไม่มีความหวังที่จะได้รับเลือกตั้งกลับมาเป็นนายกรัฐมนตรีอีกเลย”

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการศึกษาดูงาน

คณะกรรมการมีความเห็นว่า แม้ว่าประเด็นพลังงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการบริหารจัดการทรัพยากรปิโตรเลียมกำลังได้รับความสนใจจากประชาชนเพิ่มมากขึ้นก็จริง แต่ถือว่าจำนวนผู้สนใจยังมีสัดส่วนที่น้อยเมื่อเทียบจำนวนประชากรทั้งหมด อีกทั้ง ประชาชนเข้าใจว่า “เรื่องพลังงานเป็นเรื่องของผู้เชี่ยวชาญเท่านั้น”

ทรัพยากรปิโตรเลียมไม่ว่าไทยเราจะมีมากหรือน้อย แต่เป็นทรัพยากรที่มีจำนวนจำกัด ใช้แล้วหมดไป รัฐจึงควรจะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชน สำหรับวิธีการปฏิบัติก็ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ว่าด้วยแนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน มาตรา ๗๘ (๕) ที่บัญญัติว่า “เพื่อให้การจัดทำและการให้บริการสาธารณะเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน” นอกจากนี้ คณะกรรมการ ฯ ได้มีข้อเสนอแนะทั้งต่อภาคประชาชนและต่อรัฐบาล ดังนี้

ข้อเสนอต่อภาคประชาชน

ประชาชนควรจะรวมตัวกันเป็นองค์กรวิชาการที่ทำหน้าที่แปลงเรื่องราวให้เรื่องพลังงานสามารถเข้าใจได้ง่าย ด้วยภาษาที่เข้าใจง่ายสำหรับประชาชนทั่วไป นอกจากนี้ ควรประสานกันเป็นเครือข่าย เพื่อทำความเข้าใจและรณรงค์กับประชาชนทุกกลุ่ม ในลักษณะที่เรียกสั้น ๆ ว่า “สร้างความรู้เพื่อประชาชน สร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนา”

ข้อเสนอต่อรัฐบาล

๑. ให้รัฐบาลและกระทรวงพลังงานยุติการเปิดสัมปทานรอบ ๒๑ จนกว่าจะมีการแก้ไขพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ เพื่อเปิดโอกาสให้รัฐยังคงมีกรรมสิทธิ์หรืออธิปไตยเหนือแหล่งปิโตรเลียมตลอดไป โดยที่พระราชบัญญัติฉบับใหม่ต้องมีความยืดหยุ่นเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชน ทั้งนี้ ระบบการบริหารจัดการปิโตรเลียมในอนาคตควรจะเป็นระบบการแบ่งปันผลผลิต

๒. ในแปลงปิโตรเลียมที่ใกล้หมดอายุสัมปทาน ให้รัฐบาลและกระทรวงพลังงานยุติการต่ออายุสัญญาสัมปทานจนกว่าจะมีการแก้ไขกฎหมายเพื่อเปลี่ยนมาใช้ระบบการแบ่งปันผลผลิต หรือระบบรับจ้างบริการในหลุมเก่าที่หมดสัมปทานไปแล้ว

๓. ให้รัฐบาลและกระทรวงพลังงาน ตรวจสอบการลงทุนของเอกชนในหลุมชุดเจาะปิโตรเลียมทุกแปลง เพื่อตรวจสอบข้อมูลว่าหลุมปิโตรเลียมใดบ้างที่เอกชนใช้วิธีการเช่าแท่นชุดเจาะแทนการลงทุนสร้างแท่นชุดเจาะเอง เพื่อดำเนินการให้เอกชนเปลี่ยนจากการเช่าเป็นการลงทุนในอุปกรณ์เองทุกแปลง

๔. ในกระบวนการยกร่างพระราชบัญญัติปิโตรเลียมฉบับใหม่ ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๗๘ (๕) ที่ว่า “เพื่อให้การจัดทำและการให้บริการสาธารณะเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน”

คำค้น มาเลเซีย, ปิโตรเลียม, พลังงาน, ธรรมภิบาล, ปิโตรนาส

เสาหลัก เศรษฐกิจ, สังคมและวัฒนธรรม